

**28 november
2015**

1V **Opiniepanel**

Onderzoek:

'Klimaatop Parijs'

<http://opiniepanel.eenvandaag.nl>

Over het EenVandaag Opiniepanel

Het EenVandaag Opiniepanel bestaat uit ruim 45.000 mensen. Zij beantwoorden vragenlijsten op basis van een online onderzoek. De uitslag van de peilingen onder het EenVandaag Opiniepanel zijn na weging representatief voor zes variabelen, namelijk leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2012. Panelleden krijgen ongeveer één keer per week een uitnodiging om aan een peiling mee te doen. Op de meeste onderzoeken respondeert 50 tot 60 procent van de panelleden.

Klimaattop Parijs

28 november 2015

Over dit onderzoek

Aan het onderzoek deden 18.000 leden van het EenVandaag Opiniepanel mee. Het onderzoek vond plaats van 24 tot en met 28 november 2015. Het onderzoek is na weging representatief voor zes variabelen.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met redacteur / onderzoeker Petra Klapwijk petra.klapwijk@eenvandaag.nl

Meerderheid voor uitsluitend duurzame energie Steun voor plan Samsom en Klaver

De plannen van Diederik Samsom (PvdA) en Jesse Klaver (GroenLinks) om de klimaatdoelstellingen voor Nederland verder aan te scherpen kunnen rekenen op brede steun. Dat blijkt uit onderzoek van EenVandaag onder 18.000 mensen aan de vooravond van de klimaatop in Parijs. Zij stellen dat alle energie in Nederland in 2050 duurzaam moet zijn. Zes van de tien ondervraagden (61%) zijn het hier mee eens.

Onder de achterban van GroenLinks (95%) en de PvdA (76%) is de steun het hoogst. Ook de ondervraagde kiezers van SP (71%), D66 (69%) en CDA (55%) zijn in meerderheid voor. De achterban van VVD en PVV is verdeeld. Samsom en Klaver vinden ook dat Nederland in 2050 95 procent minder CO2 moet uitstoten dan in 1990. Ook hier is een meerderheid (58%) positief over.

Meer windmolens

Nederland heeft nu in verhouding met andere Europese landen een relatief laag aandeel duurzame energie, 5,6 procent in 2014. Er wordt gestreefd naar 14 procent in 2020.

De extra duurzame energie zou dan in ieder geval van windmolens moeten komen. Tweederde (69%) ziet het aantal windmolens in Nederland graag uitgebreid, bij voorkeur op zee. De helft (50%) zegt er geen bezwaar tegen te hebben als er windmolens bij hen in de buurt komen, 44 procent heeft hier wel bezwaar tegen. Driekwart van de ondervraagden (78%) zou graag zien dat de landelijke subsidie op zonnepanelen terug komt.

Klimaattop

Vanaf maandag vindt in Parijs een wereldwijde klimaattop plaats. Doel is om tot een nieuw klimaatakkoord te komen en de uitstoot van broeikasgassen te beperken.

Driekwart van de ondervraagden (73%) vindt het belangrijk dat er een nieuw akkoord wordt gesloten. Wel betwijfelt de helft (56%) of dat ook echt gaat lukken.

Helpt wil klimaatbewuster leven

Veel mensen willen wel klimaatbewuster leven maar weten niet altijd hoe of vinden het te duur. Dit blijkt uit onderzoek van EenVandaag onder 18.000 mensen aan de vooravond van de klimaattop in Parijs. De helft (51%) zegt dat ze graag wat meer voor het klimaat zouden willen doen in hun dagelijks leven. Van de ondervraagden noemt 56 procent zich tamelijk klimaatbewust, 7 procent heel klimaatbewust en 34 procent vindt dit niet of nauwelijks van zichzelf.

In het onderzoek werd een aantal maatregelen voorgelegd die mensen zelf kunnen nemen voor het klimaat. Sommige blijken al aardig ingeburgerd. Zo hebben de meeste deelnemers een energiezuinige CV ketel, een goed geïsoleerd huis en spaarlampen of LED –lampen. Meer vergaande maatregelen als korter douchen en de thermostaat lager zetten zijn minder populair. Een kwart (28%) zet het thermostaat meestal niet hoger dan 18 graden.

Vleesvrije dagen in opmars

Het aandeel mensen dat minder vlees eet neemt toe. Acht van de tien deelnemers (80%) eet één of meerdere dagen per week geen vlees. In 2009 was dit nog zes van de tien.

Tweederde (68%) vervangt al twee of meer dagen per week het stukje vlees door iets anders.

Geld belangrijk

Bij de energiebesparende keuzes die mensen maken gaat niet voor iedereen in de eerste plaats om het klimaat. Voor iets meer dan de helft (56%) is geld besparen de belangrijkste drijfveer. Een derde (37%) doet het vooral voor het klimaat.

Volledige uitslag onderzoek

Vanaf 30 november komen leiders uit de hele wereld in Parijs bij elkaar op de 21e klimaatop van de Verenigde Naties.

Volgens veel wetenschappers warmt de aarde in een te hoog tempo op door de uitstoot van broeikasgassen met als gevolg bijvoorbeeld extreme weersomstandigheden en een stijgende zeespiegel.

Doel van de top is om tot een tot een nieuw klimaatakkoord te komen dat in 2020 van kracht wordt. In een nieuw klimaatakkoord moeten doelstellingen staan om de klimaatverandering af te remmen en de uitstoot van broeikasgassen te beperken.

In hoeverre maakt u zich zorgen om de gevolgen van de verandering van het klimaat?

Welke maatregelen moeten er volgens u genomen worden om de uitstoot van broeikasgassen te beperken? En neemt u zelf maatregelen voor het klimaat of niet?

In hoeverre is de wereldwijde klimaatverandering volgens u een probleem?

Een heel groot probleem	40%
Een tamelijk groot probleem	36%
Niet zo'n groot probleem	18%
Helemaal geen probleem	4%
Weet niet / geen mening	2%

In hoeverre maakt u zich zorgen om de gevolgen van de wereldwijde klimaatverandering?

Heel veel zorgen	17%
Tamelijk veel zorgen	39%
Niet zo veel zorgen	35%
Helemaal geen zorgen	7%
Weet niet / geen mening	1%

In hoeverre maakt u zich zorgen om de gevolgen van de wereldwijde klimaatverandering voor Nederland?

Heel veel zorgen	15%
Tamelijk veel zorgen	39%
Niet zo veel zorgen	38%
Helemaal geen zorgen	7%
Weet niet / geen mening	1%

In hoeverre maakt u zich zorgen om de gevolgen van de wereldwijde klimaatverandering voor uzelf?

Heel veel zorgen	8%
Tamelijk veel zorgen	25%
Niet zo veel zorgen	50%
Helemaal geen zorgen	14%
Weet niet / geen mening	2%

In hoeverre maakt u zich zorgen om de gevolgen van de wereldwijde klimaatverandering voor de volgende generatie?

Heel veel zorgen	33%
Tamelijk veel zorgen	34%
Niet zo veel zorgen	26%
Helemaal geen zorgen	6%
Weet niet / geen mening	1%

Om welke van de onderstaande gevolgen van klimaatverandering maakt u zich de meeste zorgen?

Droogte of water tekort	13%
Extreem weer, zoals overstromingen en zware stormen	46%
Lange periodes van ongewoon heet weer	7%
Stijgende zeespiegel	20%
Weet niet / geen mening	14%

In hoeverre denkt u dat mensen door het nemen van maatregelen invloed kunnen uitoefenen om de effecten van de wereldwijde klimaatverandering te verminderen?

Heel veel invloed	22%
Tamelijk veel invloed	30%
Een beetje invloed	30%
Vrijwel geen invloed	17%
Weet niet / geen mening	1%

Welke van de onderstaande zaken denkt u dat het meest effect heeft om de gevolgen van de wereldwijde klimaatverandering te verminderen?

Een grote wijziging in de levensstijl van mensen	52%
Technologische maatregelen zonder een grote wijziging in de levensstijl van mensen	34%
Weet niet / geen mening	14%

Hoe belangrijk vindt u het dat er in Parijs een nieuw klimaatakkoord gesloten wordt?

Heel belangrijk	45%
Tamelijk belangrijk	28%
Niet zo belangrijk	15%
Helemaal niet belangrijk	8%
Weet niet / geen mening	4%

Verwacht u dat er in Parijs een nieuw klimaatakkoord gesloten wordt?

Ja	23%
Nee	56%
Weet niet / geen mening	21%

Met welke van de onderstaande stellingen over het verminderen van de effecten van klimaatverandering bent u het het meest eens?

Rijke landen moeten meer doen dan ontwikkelingslanden omdat zij de meeste uitstoot van broeikasgassen produceren	38%
Ontwikkelingslanden moeten net zo veel doen als rijke landen omdat zij in de toekomst de meeste uitstoot van broeikasgassen zullen produceren	51%
Weet niet / geen mening	11%

Alle deelnemende landen moesten voor de klimaatop in Parijs plannen indienen hoe zij hun eigen CO2 uitstoot willen beperken. De landen mogen zelf bepalen hoe zij dit doen. Niet alle landen hebben plannen ingediend.

De lidstaten van de Europese Unie hebben wel doelstellingen ingediend voor de klimaatop. Zij willen de CO2 uitstoot voor 2030 met 40 procent laten dalen ten opzichte van 1990. Andere landen dienden plannen met lagere doelstellingen in.

Bent u het eens of oneens met de volgende stelling: 'Nederland moet er voor zorgen dat de doelstelling van 40 procent minder CO2 uitstoot in ons land in 2030 gehaald wordt.'

Mee eens	68%
Mee oneens	21%
Weet niet / geen mening	11%

Als u kijkt naar de inzet van verschillende soorten energie, waar moet Nederland dan volgens u de komende jaren het meest op inzetten?

Uitbreiding van olie, kolen en gas	1%
Uitbreiding van alternatieve energiebronnen als wind, zon en biomassa	75%
Meer gebruik maken van kernenergie	19%
Weet niet / geen mening	5%

Nederland heeft in verhouding met andere Europese landen een relatief laag aandeel duurzame energie, 5,6 procent in 2014. Het gaat dan om energie uit wind, waterkracht, zon en biomassa. Het gemiddelde in Europa ligt nu rond de 14 procent.

Overheid, bedrijfsleven en milieuorganisaties maakten in 2013 afspraken in het Energieakkoord. Hierin werd bepaald dat in 2020 minstens 14 procent van de verbruikte energie in Nederland uit duurzame bronnen moet komen. Op dit moment is nog onzeker of Nederland deze doelstelling gaat halen.

Bent u het eens of oneens met de volgende stellingen: 'Nederland moet zorgen dat de doelstelling van minimaal 14 procent duurzame energie in 2020 gehaald wordt.'

Mee eens	75%
Mee oneens	16%
Weet niet / geen mening	9%

'Nederland moet in 2020 meer dan 14 procent van de verbruikte energie uit duurzame bronnen halen.'

Mee eens	71%
Mee oneens	17%
Weet niet / geen mening	12%

Vindt u dat het kabinet meer of minder maatregelen moet nemen om duurzame energie te stimuleren of ongeveer even veel als nu?

Meer	70%
Ongeveer even veel als nu	16%
Minder	7%
Weet niet / geen mening	7%

Deze week werd bekend dat Diederik Samsom (PvdA) en Jesse Klaver (GroenLinks) samen een initiatief wetsvoorstel gaan indienen waarin zij de CO2 doelstellingen voor Nederland verder aanscherpen.

Ze willen vastleggen dat de CO2 uitstoot in Nederland in 2050 minstens 95 procent minder is dan in 1990. Ook moet volgens hen alle energie in Nederland in 2050 duurzaam zijn.

De Nederlandse regering zou volgens hen ieder jaar een klimaatbegroting moeten maken waarin staat wat er moet gebeuren om de doelstellingen voor 2050 te halen.

Ongeacht de inhoud van de klimaatbegroting van Samsom en Klaver: wat vindt u van het idee dat de regering jaarlijks een klimaatbegroting maakt waarin staat wat er moet gebeuren om de Nederlandse klimaatdoelstellingen te halen?

Goed idee	65%
Slecht idee	22%
Weet niet / geen mening	14%

'Nederland moet in 2050 95 procent minder CO2 uitstoten dan in 1990.'

Mee eens	58%
Mee oneens	24%
Weet niet / geen mening	18%

'Alle energie in Nederland moet in 2050 duurzaam zijn.'

Mee eens	61%
----------	-----

Mee oneens	25%
Weet niet / geen mening	14%

De doelstellingen om het aandeel duurzame energie te vergroten en de CO2 uitstoot te verminderen kunnen op verschillende manieren bereikt worden.

Een mogelijkheid is het sluiten van alle 11 kolencentrales in Nederland.

Een kwart van de Nederlandse elektriciteit wordt opgewekt met steenkool. Kolencentrales stoten relatief veel broeikasgas uit. Het sluiten van de kolencentrales zou flink bijdragen aan de Nederlandse doelstelling om de uitstoot van CO2 te verminderen. Een groep hoogleraren pleitte er deze week voor om zowel de oude als de drie iets minder vervuilende nieuwe centrales te sluiten. In andere Europese landen gebeurt dit al.

Stroom uit kolencentrales is goedkoper dan stroom uit andere brandstoffen. Als deze gesloten worden moet Nederland meer stroom uit andere, duurdere energiebronnen gaan gebruiken. Tegenstanders zijn bang dat we op termijn weer vervuilende energie uit het buitenland moeten halen en vinden het zonde van de investering in de nieuwe kolencentrales.

Bent u het eens of oneens met de volgende stelling: 'Alle kolencentrales in Nederland moeten voor 2020 gesloten worden.'

Mee eens	50%
Mee oneens	35%
Weet niet / geen mening	15%

Bent u in het algemeen voor of tegen de bouw van nieuwe windmolens in Nederland?

Voor	69%
Tegen	23%
Weet niet / geen mening	8%

Of u nu voor of tegen de bouw van windmolens bent: stel dat er in Nederland nieuwe windmolens komen, waar moeten deze dan volgens u worden gebouwd?

Op land	5%
Op zee	29%
Op land en op zee	56%
Weet niet / geen mening	10%

Zou u er bezwaar tegen hebben als er (op het land) windmolens worden gebouwd in of rondom uw gemeente?

Ja	29%
Nee	67%
Weet niet / geen mening	4%

Zou u er bezwaar tegen hebben als er (op het land) windmolens worden gebouwd in of rondom uw wijk?

Ja	44%
Nee	50%
Weet niet / geen mening	6%

Vindt u dat er voor de onderstaande zaken wel of geen landelijke subsidie zou moeten zijn?

	Wel subsidie	Geen subsidie	Wn / gm
Muur- en dakisolatie	65%	29%	7%
Vloer isolatie	54%	37%	9%
Extra isolerend glas	62%	31%	7%
Zonnepanelen	78%	18%	4%
Installatie warmtepomp	55%	27%	17%

Hoe klimaatbewust leeft u zelf?

Heel klimaatbewust	7%
Tamelijk klimaatbewust	56%
Niet zo klimaatbewust	25%
Helemaal niet klimaatbewust	9%
Weet niet / geen mening	2%

Bent u het eens of oneens met de volgende stelling: 'Ik vind dat ik eigenlijk klimaatbewuster zou moeten leven.'

Mee eens	51%
Mee oneens	39%
Weet niet / geen mening	9%

Als u kijkt naar uw huishouden, zijn de onderstaande situaties dan op u van toepassing:

	Ja	Nee	Wn / gm
Let op energielabel apparaten	81%	12%	7%
Gebruik Energiezuinige lampen	64%	34%	3%
Douch meestal max 3 minuten	37%	59%	4%

Als u kijkt naar uw energieverbruik, zijn de onderstaande situaties dan op u van toepassing:

	Ja	Nee	Wn / gm
1. Mijn huis is goed geïsoleerd	67%	26%	8%
2. Ik heb een energiezuinige cv ketel	73%	12%	15%
3. Ik zet de thermostaat meestal niet hoger dan 18 graden	28%	70%	2%
4. Ik heb zonnepanelen	12%	87%	1%
5. Ik doe mee aan een windmolenproject	3%	94%	2%
6. Ik wek op een alternatieve manier energie op (bv biomassa)	3%	95%	2%

Hoe veel dagen per week eet u gemiddeld vlees?

Alle dagen	20%
6 dagen	12%
5 dagen	21%
4 dagen	21%
1-3 dagen	20%
Ik eet geen vlees	6%

Als u energiebesparende maatregelen neemt, doet u dat vooral omdat ze bijdragen aan een beter klimaat, of omdat ze u geld besparen?

Voor een beter klimaat	37%
Om geld te besparen	56%
Weet niet / geen mening	7%

De klimaatop vindt plaats in Parijs. Eerder deze maand vonden in deze stad aanslagen plaats. Er is discussie of de klimaatop onder deze omstandigheden door moet gaan in Parijs.

Sommige milieuorganisaties kiezen er voor om niet te gaan. Volgens anderen is de top te belangrijk om af te lassen of te verplaatsen.

Bent u het eens of oneens met de volgende stelling: 'Het is goed dat de klimaatop gewoon doorgaat in Parijs.'

Mee eens	84%
Mee oneens	8%
Weet niet / geen mening	8%

